

Apache Spark

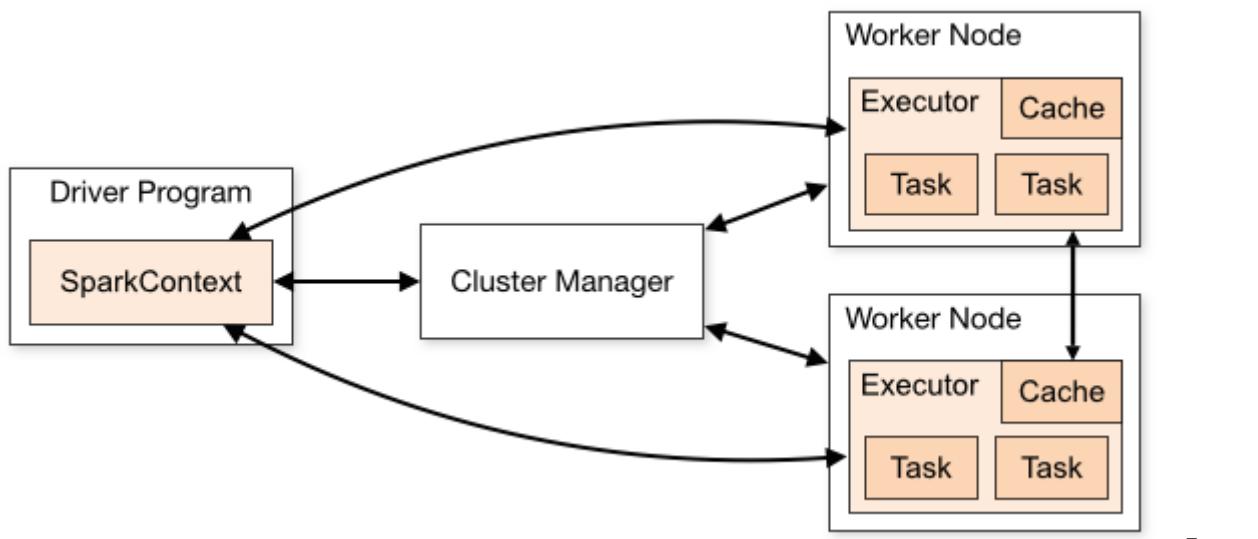
1. Visión xeral de Spark

Apache Spark é un motor de computación distribuída orientado ao procesamento eficiente de grandes volumes de datos, tanto en modo batch como streaming. A principal diferenza respecto de Hadoop-MapReduce é que traballa en memoria.

2. Arquitectura distribuída

2.1 Diagrama xeral

Fonte:

Documentación oficial de Apache Spark

<https://spark.apache.org/docs/latest/> O diagrama representa a arquitectura básica dun clúster Spark e mostra como se distribúe a execución dunha aplicación entre os diferentes compoñentes:

Driver

É o proceso principal da aplicación. Contén a SparkSession, planifica o trabalho, constrúe o plan de execución (Jobs → Stages → Tasks) e coordina a comunicación co resto do clúster.

Cluster Manager

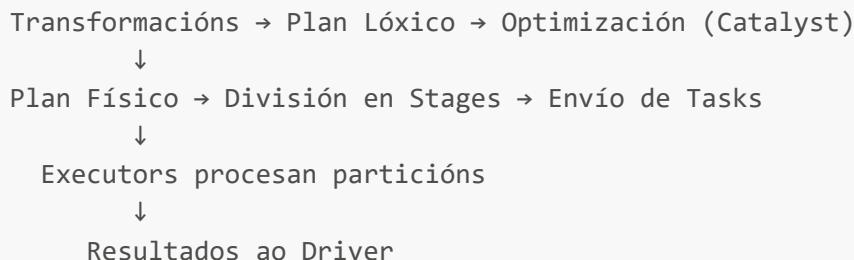
É o sistema encargado de xestionar os recursos (CPU, memoria, executores). Spark pode traballar con diferentes xestores de recursos: Standalone, YARN, Kubernetes ou Mesos. O Driver solicita executores ao cluster manager e este asínallo nos nodos dispoñibles.

Executors

Son procesos distribuídos, executados en nodos worker. Cada executor executa múltiples tasks en paralelo e almacena datos en memoria ou disco local. Ademais, manteñen información de estado, métricas e resultados parciais.

3. Modelo de execución

3.1 Fluxo interno

1. Transformacións

Son as operacións declaradas polo usuario (select, filter, join, groupBy...).

Estas operacións son **perezosas (lazy)**: Spark non as executa no momento de escribilas, senón que construirá un grafo de operacións pendentes.

2. Plan lóxico

Spark traduce as transformacións declaradas polo usuario a un **árbores lóxicas** que describe *que* se debe facer, pero aínda non *como*.

Neste punto o plan:

- Non ten información física sobre particións
- Non escolle estratexias de join
- Non decidiu onde dividir en stages

É un modelo abstracto do cálculo.

3. Optimización (Catalyst)

O optimizador **Catalyst** aplica múltiples regras de optimización ao plan lóxico, entre elas:

- Simplificación de expresións
- Eliminación de columnas ou operacións innecesarias
- *Predicate pushdown* (baixar filtros canto antes)
- Reordenación de joins
- Fusión de operacións compatibles

Ao final desta fase obtéñse un **plan lóxico optimizado**.

4. Plan físico

Catalyst traduce o plan lóxico optimizado a un **plan físico**, que define:

- Estratexia de execución de joins (broadcast, sort-merge, shuffle hash...)
- Operacións que requieren *shuffle*
- Número de stages
- Distribución das particións

O plan físico describe *como* se executará realmente a consulta no clúster.

5. División en Stages

O planificador divide o trabalho en **stages** en función das operacións que requieren *shuffle*.

Cada stage agrupa tarefas que:

- Poden executarse en paralelo
- Non dependen de datos doutras particións

As operacións con dependencias *narrow* van na mesma stage; as *wide* obrigan a crear stages novas.

6. Envío de Tasks

Cada stage divídese en **tasks**, unha por partición.

O Driver envía estas tasks aos executores segundo a dispoñibilidade de recursos no clúster.

7. Os executores procesan as particións

Cada executor:

- Procesa unha ou varias tasks
- Traballa sobre particións de datos
- Pode almacenar os resultados intermedios en memoria (*cache*) ou disco local
- Comunica avances e métricas ao Driver

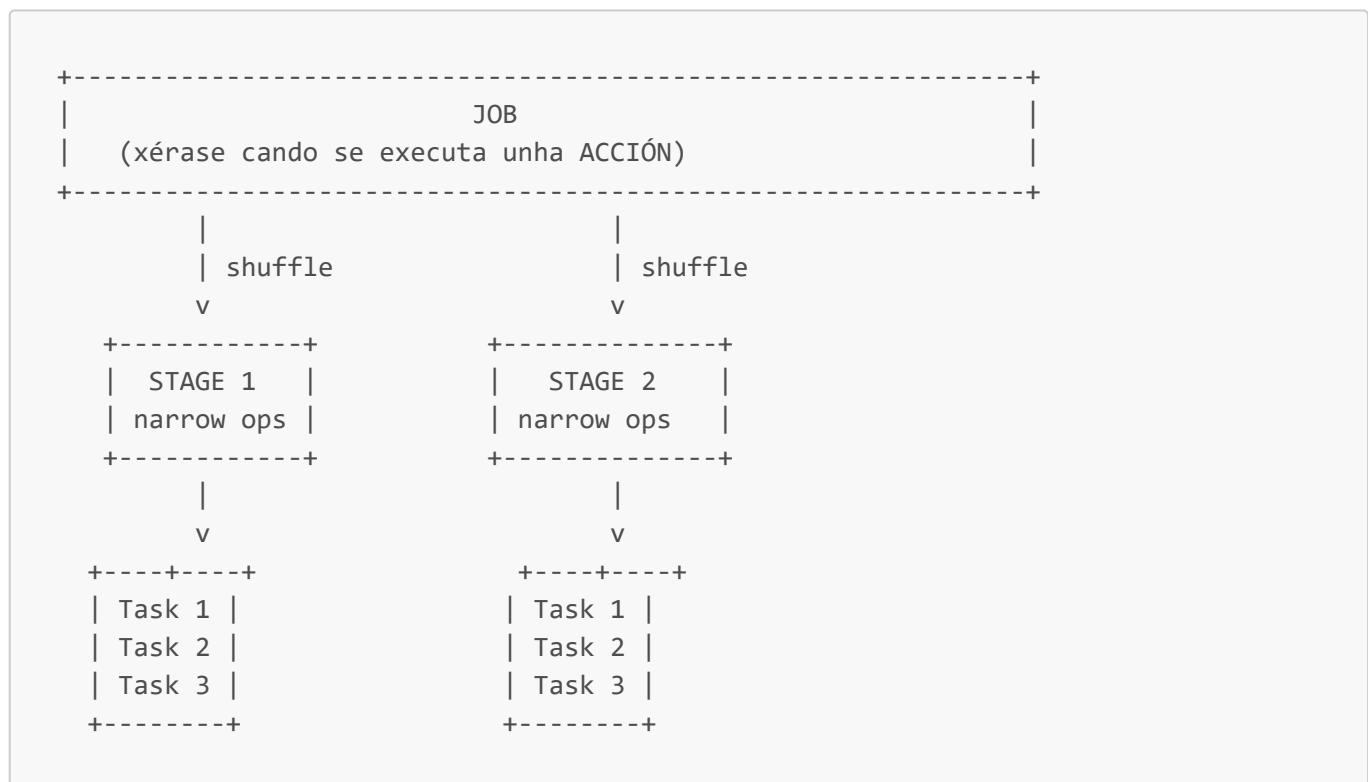
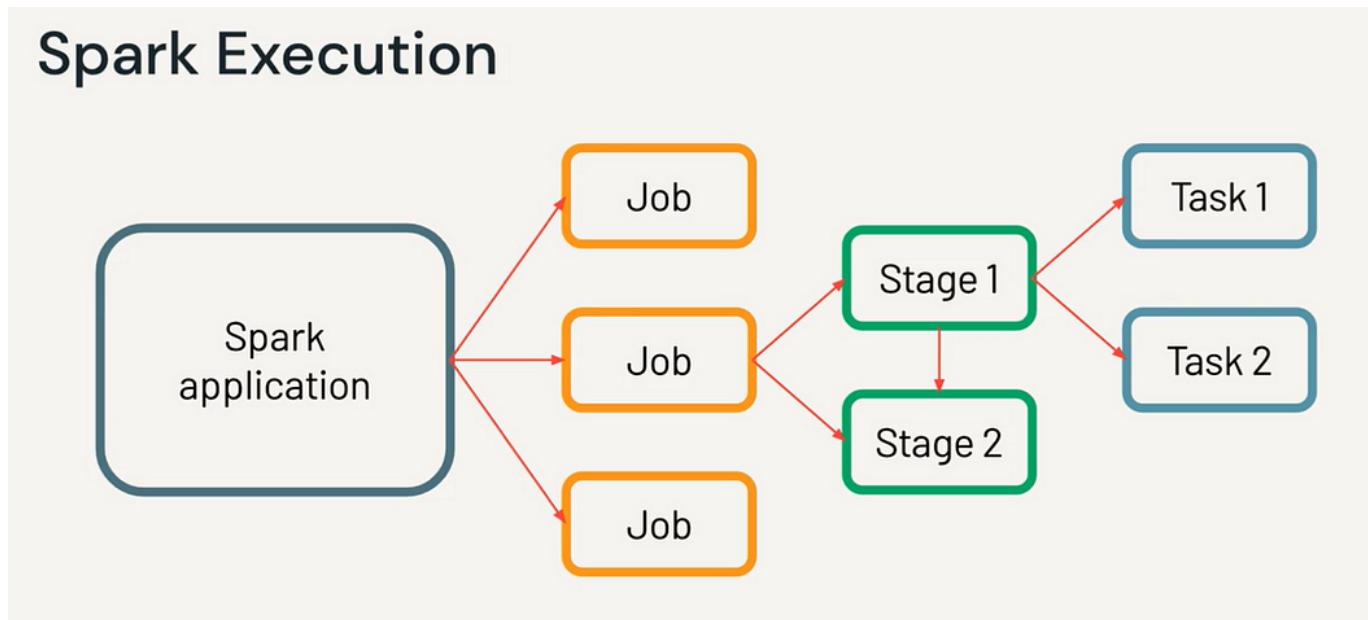
Este é o núcleo do procesamento distribuído.

8. Resultados ao Driver

Unha vez todas as tasks completan a súa execución:

- Agréganse ou combinan os resultados (se procede)
- O resultado final devólvese ao Driver
- Se a acción o require (`collect`, `count...`), o Driver devolve o resultado ao usuario

3.2 Jobs, Stages e Tasks

En Spark, o proceso de execución dunha aplicación organízase en tres niveis xerárquicos: **Job** → **Stages** → **Tasks**. Cada nivel representa unha granularidade distinta do traballo distribuído.

JOB

Un **Job** xérase cando o usuario executa unha **acción** (como `count`, `show`, `collect`, `write`).

Un Job representa o conxunto completo de operacións necesarias para obter o resultado desa acción.

É a unidade lóxica máis grande do procesamento.

STAGE

Un Job divídese en varios **Stages**.

Cada Stage agrupa operacións con **dependencias narrow**, que poden executarse sen redistribución de datos.

A aparición dun **shuffle** (como nun `join`, `groupBy`, `distinct`...) obriga a dividir o Job en novas stages.

Polo tanto, un Stage é un bloque de traballo continuo sen movemento de datos entre nodos.

TASK

Cada Stage divídese en **Tasks**, unha por cada **partición** de datos que necesita ser procesada.

Unha Task é a unidade de execución máis pequena e realiza o traballo real sobre unha partición.

As Tasks execútanse en paralelo entre os distintos executors.

4. Dependencias

Ao determinar como se executan as transformacións nun clúster, Spark clasifica as dependencias entre particións en dous tipos fundamentais: **narrow** e **wide**. Esta distinción é clave para comprender o rendemento, o paralelismo e a creación de stages.

4.1 Narrow vs Wide

NARROW DEPENDENCY (sen shuffle)

Partición A ----> Partición A'
Partición B ----> Partición B'
Partición C ----> Partición C'

WIDE DEPENDENCY (con shuffle)

Partición A ----Partición B -----> Partición X'
Partición C ----/

Narrow Dependency

Nunha **narrow dependency**, cada partición de saída depende só dunha partición de entrada.

Isto significa que o procesamento pode realizarse **localmente e en paralelo**, sen necesidade de mover datos entre nodos.

Exemplos típicos:

- `map`
- `filter`
- `withColumn`

- `sample`
- `mapValues`

Características:

- Máximo paralelismo
- Non hai *shuffle*
- Execútanse dentro da mesma *stage*
- Moi eficiente en clusters distribuídos

Wide Dependency

unha **wide dependency**, cada partición de saída depende de **varias particións de entrada**.

Para poder procesar a operación, Spark necesita **redistribuir datos** entre nodos → isto chámase **shuffle**.

Exemplos típicos:

- `groupBy`
- `reduceByKey`
- `distinct`
- `join`
- `sort`

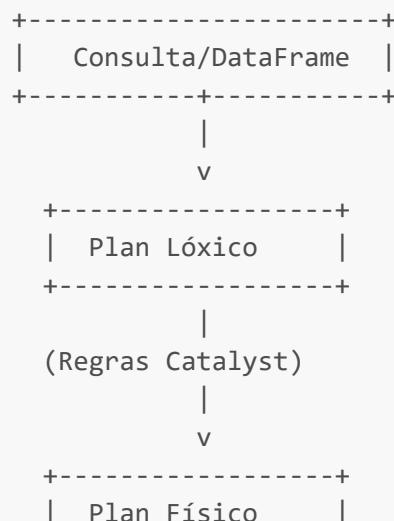
Características:

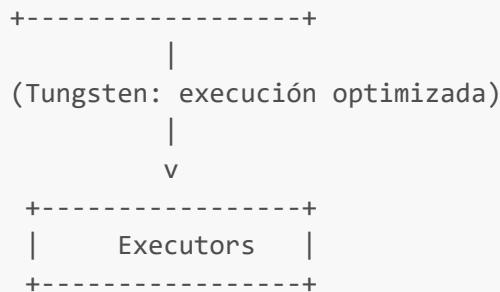
- Requiere *shuffle* (custe alto)
- Crea unha nova *stage*
- Reduce o paralelismo efectivo
- Pode implicar escritura/lectura en disco e transferencia por rede

5. Catalyst + Tungsten

Apache Spark incorpora dous componentes fundamentais para acadar un rendemento elevado nas operacións con DataFrames e Spark SQL: **Catalyst** e **Tungsten**.

Ambos forman parte do corazón do motor de execución moderno de Spark.

Catalyst Optimizer

Catalyst é o optimizador de consultas de Spark.

É un motor baseado en regras (*rule-based optimizer*) encargado de transformar e optimizar o **plan lóxico** das operacións antes de que se executen.

As súas funcións principais son:

- **Análise do plan lóxico** das operacións (select, filter, join, groupBy...)
- **Optimización mediante regras**, tales como:
 - *Predicate pushdown* (aplicar filtros canto antes)
 - Eliminación de columnas innecesarias
 - Simplificación de expresións
 - Reordenación de joins
 - Fusión de operacións compatibles
- **Xerar o plan físico**, decidindo:
 - Estratexia de joins (broadcast, sort-merge...)
 - Necesidade de *shuffle*
 - Número de stages

Catalyst actúa sobre DataFrames e SQL, e é un dos motivos polos que Spark pode ser moito más eficiente que outros motores similares.

Tungsten Execution Engine

Tungsten é o motor de execución física introducido para mellorar o rendemento baixo nivel de Spark.

O seu obxectivo é optimizar ao máximo a utilización da CPU e da memoria.

Principais características:

- **Xestión eficiente da memoria** evitando sobrecarga do *Garbage Collector* (usa estruturas binarias compactas).
- **Execución vectorizada**, procesando múltiples valores por operación.
- **Code generation (Whole-stage code generation)**:
Spark xera código máquina optimizado en tempo de execución para evitar ciclos innecesarios na CPU.
- **Formato columnar optimizado**, compatible con Parquet e Arrow.
- **Menor custo de serialización/deserialización**.

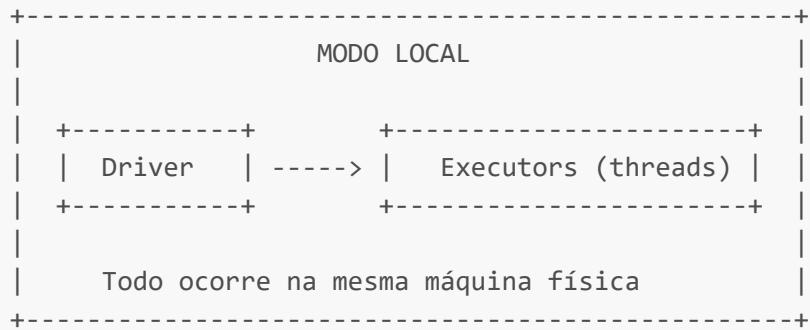
Tungsten complementa a Catalyst:

- Catalyst decide **que facer e como planificalo**
 - Tungsten decide **como executalo** ao nível máis eficiente posible
-

6. Modos de execución

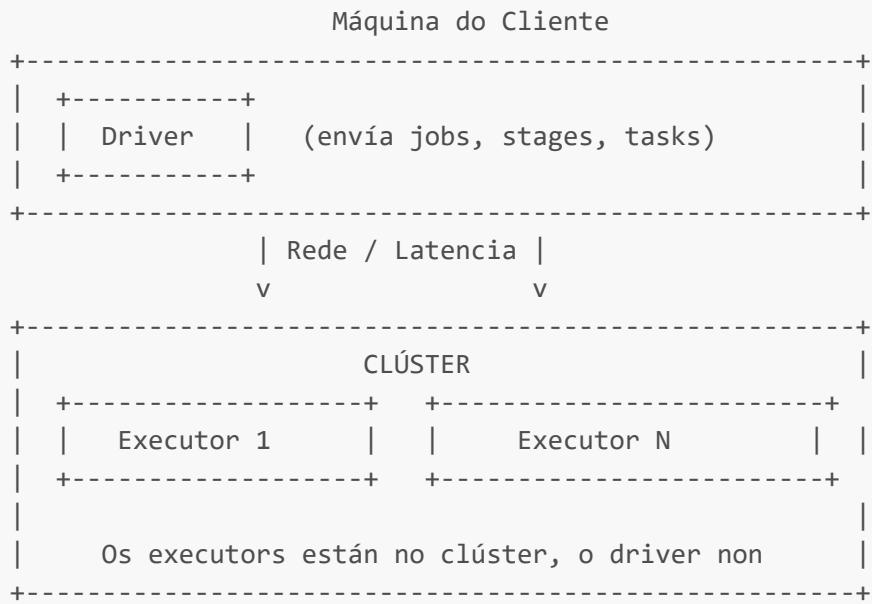
1. Modo Local

Spark executa **Driver** e **Executors** na mesma máquina. Ideal para probas, desenvolvemento e aprendizaxe.

2. Modo Client

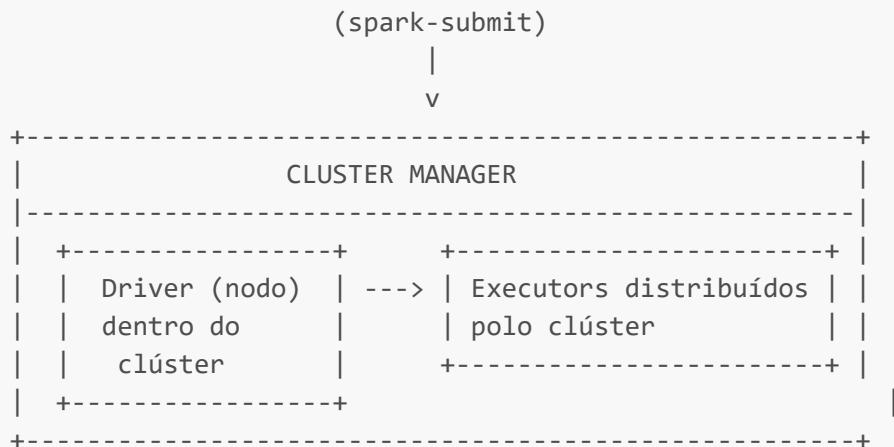
O Driver execútase na **máquina cliente** (por exemplo, un portátil), mentres que os Executors viven no clúster. O cliente debe permanecer conectado.

3. Modo Cluster

O Driver execútase **dentro do clúster**. O cliente pode desconectarse sen interromper a execución.

O usuario só envía a aplicación → o driver vive no clúster

O cliente pode desconectarse: a execución continua no clúster

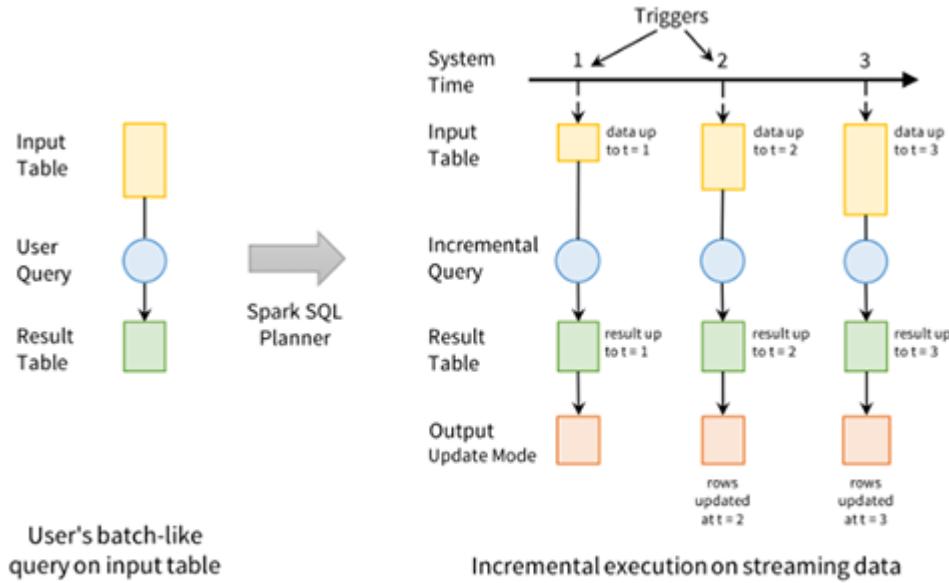
7. Ciclo de vida dunha aplicación

- 1) Envío da aplicación (spark-submit)
- 2) O cluster manager asigna recursos
- 3) Lánzase o Driver
- 4) Créanse executors
- 5) Execútanse Tasks por partición
- 6) Devólvense resultados
- 7) Libéranse recursos

8. Introdución Spark Structured Streaming

Spark Structured Streaming é o modelo de procesamento de datos en tempo real de Apache Spark. Está deseñado para ofrecer un fluxo de datos continuo baseado na mesma API de **DataFrames e SQL**, de forma que traballar con *streaming* é conceptualmente igual que traballar con datos batch.

Structured Streaming considera un fluxo como unha **táboa infinita**, onde cada novo dato que chega equivale a engadir novas filas.

Structured Streaming Processing Model

Users express queries using a batch API; Spark incrementalizes them to run on streams

Principios fundamentais

- **Unificación Batch/Streaming**

A mesma API, os mesmos operadores e o mesmo optimizador Catalyst.

Un único modelo mental, tanto para datos estáticos como dinámicos.

- **Procesamiento incremental**

Cada nova chegada de datos (microbatch ou modo continuo) xera un *DataFrame incremental* que se procesa co mesmo motor SQL.

- **Semántica consistente**

Pódense garantir propiedades como *at-least-once* ou *exactly-once* dependendo da fonte e afundimento de datos.

- **Escalabilidade automática**

Herda a paralelización de Spark, distribuíndo o procesamento entre múltiples executors.

Fontes de datos típicas

Structured Streaming pode ler datos de:

- Kafka
- Socket TCP
- Directorios con ficheiros en chegada (file streams)
- Kinesis / Event Hubs
- Tablas Delta / Parquet con cambios incrementais

Modos de saída

O resultado pode escribirse en:

- Consola (para depuración)
 - Kafka
 - Sistemas de ficheiros (Parquet, JSON...)
 - Bases de datos compatibles
 - Delta Lake
 - Memoria (para probas)
-

Modos de procesamento

Structured Streaming soporta tres modos principais:

- **Append** → só se engaden novas filas
 - **Update** → actualización parcial de resultados
 - **Complete** → recalcular a táboa completa de resultados
-

Mecanismos internos clave

- **Trigger**: determina cada canto tempo se procesa un microbatch.
 - **Checkpointing**: almacena estado e offsets para garantir tolerancia a fallos.
 - **State Store**: almacena estado intermedio necesario para operacións con estado (joins, windows, aggregations).
-

Ciclo de vida dun fluxo

1. Defíñese unha fonte de datos continua.
 2. Spark produce un *plan lóxico* baseado nos DataFrames.
 3. Catalyst optimiza o plan.
 4. Tungsten executa cada microbatch ou período continuo.
 5. Os resultados escríbense segundo o *sink* configurado.
-

Resumo

Structured Streaming ofrece un modelo declarativo, escalable e tolerante a fallos para procesar datos en tempo real, mantendo a mesma interface de DataFrames e SQL que Spark emprega para o procesamiento batch. Isto reduce a complexidade e permite construír aplicacións de streaming de maneira coherente co resto do ecosistema Spark.

9. Outros componentes e extensións do ecosistema Spark

Apache Spark non é só un motor de procesamento distribuído: conta cun ecosistema amplio de módulos e librarías que amplían as súas capacidades, permitindo abordar tarefas de machine learning, grafos, streaming, integración con fontes externas e traballo con formatos optimizados.

A continuación preséntase unha visión xeral dos principais componentes que complementan Spark.

9.1 Spark MLlib (Machine Learning)

Spark MLLib é a libraría de *machine learning distribuído* integrada en Spark.

Está baseada en **pipelines** similares aos de scikit-learn, pero deseñados para traballar de forma paralela sobre DataFrames.

Inclúe:

- Algoritmos supervisados (regresión, clasificación)
- Algoritmos non supervisados (clustering, PCA)
- Recomendadores (ALS)
- Transformadores e estimadores para procesamento de datos
- Pipelines encadeados
- Parametrización e *cross-validation* distribuída

MLlib aproveita:

- Catalyst para optimización de plans
- Tungsten para execución eficiente
- Escalabilidade horizontal do clúster

Nota: os antigos algoritmos baseados en RDD están obsoletos; a interface recomendada é a baseada en DataFrames.

9.2 GraphX (Procesamento de grafos)

GraphX é a API de Spark para representar e procesar grafos distribuídos:

- Representación interna como RDDs optimizados
- Operacións de grafo: PageRank, Pregel API, agregacións por vértice e aresta
- Transformacións estruturais (subgrafos, unión, particionamento)

Aínda que segue dispoñible, **non evolucionou tanto como Structured Streaming ou MLLib**, e moitas organizacións optan por alternativas externas como Neo4j, GraphFrames ou motores especializados.

9.3 GraphFrames (extensión moderna en DataFrames)

GraphFrames é unha alternativa más recente que combina grafos coa API DataFrame:

- Usa DataFrames en lugar de RDDs
- Permite consultas en SQL
- Ten algoritmos integrados (PageRank, BFS, Connected Components...)

Non está tan integrada como GraphX, pero é máis coherente coa arquitectura moderna de Spark.

9.4 Spark Streaming (API antiga)

É a API *legacy* de streaming baseada en RDDs e microbatches fixos.

Hoxe en día:

- Non se recomenda para novos proxectos

- Foi substituída por **Structured Streaming**
- A súa evolución está conxelada

Aínda aparece en moitos materiais e repos antigos, polo que é útil coñecer a súa existencia.

9.5 Conectores e integración con ecosistemas externos

Spark dispón dunha ampla colección de conectores:

- **Kafka, Kinesis, Event Hubs** → *streaming*
- **Cassandra, MongoDB, HBase** → bases NoSQL
- **JDBC** → bases SQL tradicionais
- **Amazon S3, Azure Storage, GCS, HDFS** → sistemas de ficheiros distribuídos
- **Delta Lake, Iceberg, Hudi** → formatos de lago de datos ACID

Esta capacidade de integración é un dos factores clave do seu éxito.

9.6 Extensións para formatos optimizados

Spark traballa de forma nativa con formatos especializados:

- **Parquet** → formato columnar optimizado (moi eficiente con Catalyst)
- **ORC**
- **Delta Lake** → engade transaccións ACID e *time-travel*
- **Arrow** → acelera intercambios con Python e Pandas

Estes formatos melloran o rendemento e permiten análises más rápidas.

9.7 Integración con motores de orquestración

Spark adoita integrarse con ferramentas de orquestración e workflow:

- **Apache Airflow**
- **Apache Oozie** (histórico)
- **Apache NiFi**
- **Dagster**
- **Prefect**

Estas ferramentas permiten xestionar pipelines complexos con dependencias.

9.8 Ecosistema de Notebooks e ferramentas interactivas

Spark pode empregarse en múltiples contornos interactivos:

- Jupyter / JupyterLab
- Databricks Notebooks
- Zeppelin
- VSCode + PySpark

Permiten explorar datos, probar transformaciones e desenvolver modelos de forma iterativa.

10. Bibliografía e recursos recomendados sobre Apache Spark

Documentación oficial

- **Apache Spark Documentation**
<https://spark.apache.org/docs/3.5.7/>
 - **Structured Streaming Programming Guide**
<https://spark.apache.org/docs/3.5.7/structured-streaming-programming-guide.html>
 - **Spark SQL, DataFrames and Datasets Guide**
<https://spark.apache.org/docs/3.5.7/sql-programming-guide.html>
-

Libros recomendados

Recomendación principal (A "biblia" de spark)

- **Spark: The Definitive Guide**
Bill Chambers & Matei Zaharia (Databricks)
O'Reilly Media, 2018
PDF libre disponible:
<https://pages.databricks.com/rs/094-YMS-629/images/spark-the-definitive-guide.pdf>

Outros libros útiles

- **Learning Spark: Lightning-Fast Big Data Analysis (2nd Edition)**
Jules Damji, Brooke Wenig, Tathagata Das, Denny Lee
O'Reilly Media, 2020
 - **High Performance Spark: Best Practices for Scaling and Optimizing Apache Spark**
Holden Karau, Rachel Warren
O'Reilly Media, 2017
 - **Advanced Analytics with Spark (2nd Edition)**
Sandy Ryza, Uri Laserson, Sean Owen, Joshua Wills
O'Reilly Media, 2017
(orientado a RDDs e MLlib clásico, pero ainda útil)
-

Cursos e guías online

- **Databricks — Spark Learning Resources**
<https://www.databricks.com/learn>
- **UC Berkeley AMPLab — Materiais orixinais de Spark**
<https://amplab.cs.berkeley.edu/software/>

- **DataCamp — Big Data with PySpark** (Curso estruturado)
<https://www.datacamp.com/courses/big-data-with-pyspark>
 - **Coursera — Big Data Analysis with Scala and Spark (EPFL)**
<https://www.coursera.org/learn/scala-spark-big-data>
-

Repositorios e materiais prácticos

- **Databricks Spark Examples**
<https://github.com/databricks/spark-examples>
 - **awesome-spark (recopilación de recursos)**
<https://github.com/awesome-spark/awesome-spark>
 - **Spark Structured Streaming examples**
<https://github.com/awesome-spark/awesome-spark#structured-streaming>
-

Documentación complementaria do ecosistema

- **Delta Lake Documentation**
<https://docs.delta.io/latest/>
 - **Apache Parquet**
<https://parquet.apache.org/documentation/latest/>
 - **Apache Arrow (Columnar Memory Format)**
<https://arrow.apache.org/docs/>
-

Papers fundamentais

- **Resilient Distributed Datasets: A Fault-Tolerant Abstraction for In-Memory Cluster Computing**
Matei Zaharia et al., 2012
(paper que introduce RDDs)
<https://www.usenix.org/system/files/conference/nsdi12/nsdi12-final138.pdf>
 - **Spark SQL: Relational Data Processing in Spark**
Michael Armbrust et al., 2015
(introducción de Catalyst)
https://people.csail.mit.edu/matei/papers/2015/sigmod_spark_sql.pdf
-

Para o alumnado, recoméndase:

- **Spark: The Definitive Guide** como libro principal.
- **Documentación oficial** como referencia técnica.
- **Repositorios con ejemplos** para práctica con PySpark e SQL.

Estas fontes cobren o esencial do Spark moderno (3.x), incluíndo DataFrames, Spark SQL, Structured Streaming e a arquitectura interna.

